

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 16. decembra 2021 - Leto XXXI, št. 50

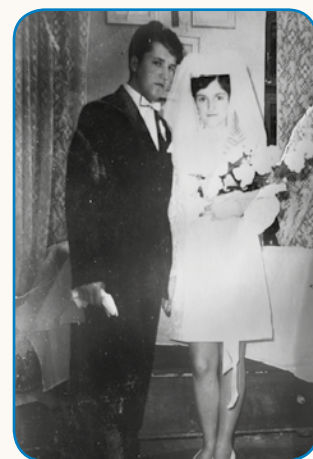
NAJ BI V PREDBOŽIČNOM ČASI TUDI MI NAPRAVILI STOPAJ BLIŽE BOGA

*Nauva asfaltirana poštija na Gorenjom Seniki
stran 3*

*»Naša srečanja so mi bila furt fejest pri srci«
stran 4*

*Prvo pismo
stran 8*

Zaključna prireditev penzionistov

NAJ BI V PREDBOŽIČNOM ČASI TUDI MI NAPRAVILI STOPAJ BLIŽE BOGA

Lepau okinčena varaška cerkev Marijinoga vnebovzetja je 12. decembra čakala vörnike k slovenski meši, stera se je zdaj – kak po návadi – nej v pau petoj vöri zač-

napravim? Vse glih je na nas, da popravimo svoje hibe, svoje greje. Gnešnji človek išče odgovore nindrik indrik. V kakšni horoskopaj, kartajj ... Toda tau

začne mrtva natura znauvič živeti. Sonce, stero je življenje.

V düšo krščanskoga človeka prinese tau sonce, tau sveklino Jezuš, nauvorojeno dejte, stero s svojo nedužnostjo kloncka na naši srcaj, stero s svojo sveklino odganja kmico düše. Simbolično je tam v usakšom plamenčki svejče, stero vužgemo na sveto nauč. Te plamenček naj vam osvetli svetke, naj vam prinese toplino v vaša srca in domove.» Pevski zbor penzionistov je pod vodstvom *Matije Horvata* spopejvo tri adventne svete pesmi iz cerkvene pesmarice Poslušajte vsi ljudje, Komorni zbor Zveze Slovencev iz Monoštra je svoj program vküppostavo iz latinski pa slovenski adventni pesmi. Zbor je vodo *Tomaž Kuhar*.

En tau vernikov v cerkvi

nila, liki že v dvej. Vej pa Drüštvo porabski slovenski penzionistov je na tau nedelo melo svoj adventni program, steri se je po meši nadaljevau s koncertom, zaključo se je pa v Slovenskom daumi, gde je drüštvo pozdravilo pa podarilo tiste svoje člane, steri so starejši od 75 lejt.

Slovensko sveto mešo je – kak največkrat – darüvo škofovski vikar za manjšine soboške püšpekije *Franc Režonja*, steri je na začetki predge pravo, ka je veseli, ka leko ojdi v Varaš slovenske meše slüžit. Es ojdi že 14. leto.

»Nedelja veselja je danes, kajti pričakujemo Gospoda, ki prihaja k nam, da nas odreši, da nam pokaže, kako nas ima rad ... Veliko je vredno, da vsak človek moli Boga v svojem jeziki. Tak jezik tudi ohranjamo ino se tudi mi povežemo z Bogom in med seboj. To je zaklad za vse nas. Meti rad materni jezik in ga gučati v usakdanjom življenji,« je pravo v uvodi pridge *Franc Režonja* in je nadaljevau s tolmačenjom evangelija.

»V evangeliji smo čüli, kako je govoril evangelist Luka o Janezi Krstniki, ki je ob reki Jordan oznanjal krst pokore. Krščeval je lidi in jim prinašal veselo novico, da prihaja gospaud Jezus. Kaj naj napravimo, ka izboljšamo svoj žitek, so ga spitali. Vsakomi je dau odgovor, kak če bi njim vido v srca ... Gnes pravi tudi nam, leko ga tudi mi spítamo, kaj pa naj jaz

nej pravi odgovor za naša pitanja, za naše življenje. Pravi odgovor je tisti, steroga nam davle gospaud Jezus. Zato je prav, da v adventnom časi opravimo dobro spauwed, se srečamo z gos-

Penzionisti, steri so dopunili 75 lejt, so dobili dar od drüštva

paudom pri daritvi svete meše in tako čütimo, kako nam Bog utruje našo vero,« je vözdigno gospaud Režonja.

Po sveti meši se je začno koncert dvej zborov, v steroga so lidi popeljale adventne misli predsednice komornega zbora:

»Te čas - zadnji dnevi decembra - je vsigdar pomemben bijo za človeka. Sploj za tistoga človeka, steri je živo od tistoga, ka ma je dala zemla. Zatok je težko čako, naj se po temačnij, kmičnij novemberskij cajtaj dnevi začnejo dukšati, naj se pokaže svetloba, naj se pokaže sonce. Sonce, stero dava toplauto, sonce, od steroga

penzionistov *Marijana Fodor* se je zavalila obadvöma zboroma.

Program se je zaključo v Slovenskom daumi, gde je drüštvo pozdravilo pa podarilo svoje člene, steri so više 75 lejt stari. Dobili so božične okrase na sto, stero se pripravile mlajše članice drüštva. Ejkata so gratulejrali *Veri Gašpar* za Maroltovo listino. Malo po tistom se je že čüla slovenska pesem iz restavracije, gde so se penzionisti veselili eden drugoma. Ranč tak so se veselili dari (saloncukri), steri naj njim »posladka« božične svetke.

Marijana Sukič
Kejpi: *Silva Eöry*

Pod Srebrnim brejgom ...

... nauve pa nauve afere s pejnezami vöskačejo. Gnes od nji nemo pisali, preveč je vsega toga. Za mentalno zdardvje je baukše, ka se od vsega takšnoga ne piše, ne guči. Zaprav, nej vsigdar takše delati. Bole si v taum drauvnom pisanji kaj drugo poglednimo.

Kak v slovenskoj kulturi na velki škripa, smo nej samo gnauk pisali. Nauvo škripanje, depa rejsan škripanje, se v ljubljanski Drami zgaudio. Zaprav, eške škripa. Eno par mejsecov nazaj je velki dež prišo. Po stubaj Drame je voda tekla kak kakši potok po velkom deži. Že tau je zavole bilau, ka Dramo trbej vcejlak obnoviti. Na tau se že dugo čaka, té dneve je njenomi direktori vse vküper više prišlo, neške več prejdjen biti. Na, v tom bitji kaulak Drame je vöprišo, ka inštalacija za elektriko je 110 lejt stara. Ja, nika smo nej nauupek napijsali, iz leta 1911 nut v stenaj eške kabli gestejo. Po tom takom bi Drama bole za muzej elektrike leko bila, nej pa najveške slovensko gledališče. Vse vküper de moglo na sprotolejt počakati, gda se volitve zgotovijo. Vsi, ka v Drami delajo, sploj nej bi smeli nut biti. Inšpekcije so vödale, ka se v takšnom sploj ne smej delati pa ka je čüdo, kak se je nej eške nikomi nika zgaudio.

Ka se leko zgodi, če se človek z nauvo varianto covid, z omikronom, sreča? Pravijo, ka sploj nej tak lagvo gé, kak so si najprva brodili. Zaprav, nesterni so se že zglasili, ka té nauvi covid leko vse vküper dojtavi. Tau pa zatoga volo, ka betežniki dosta, dosta menje komplikacij majo. Zdaj tau tak vögleda, ka virus sam sebe gesti začno. Aj se tau brž zgodi, ka lepau bi bilau na sprotolejt znauva živeti v svejti brezi vsega toga, ka se smej pa ka je dojpovejdano.

Dosta toga je rejsan dojpovejdano; koncerti, srečanja z dosta lidami pa vse takše. Zatoga volo po Sloveniji ena šala kaulak dé. Nisterni eške paunite, sto je Tito v pokojnoj Jugoslaviji biu. Ja, tak je bilau, kak je un povedo ali zapovedo, tak je bilau, je moralo biti. Šala je kratka, zavole od njega povej: Tito bi vse tau brž vrejd vzeu. Večer bi na teveni povedo: »Zranja vsi cepleni morajo biti!« Pri tom nikšnoga komentara nej trbej. Demokracija ovakše naute igra, v njej nega mesta za takšo zapovejdanje. Demonstracij, protestov kaulak toga je že zavole bilau pa eške tadale do se godili. Je pa država Slovenija vseeno velko akcijo začnila, aj vse več lidi ramo tapodžri. Na teveni pa na radioni se leko vidi, se leko čüje, stote lidi, ka so zavolo covid, z eno nogau že v grobi bili. Lidi nagučavajo, aj dun skrb majo. Depa tisti, ka v beteg ne vörvlejo, vse tau eške bole čemeri, eške bole v beteg ne vörvlejo. Zdaj bole leko tau šalo od Titona razmejmo, zakoj je vöprišla, zakoj si jo je nekaj vözbrodo.

Ranč na nacionalnom teveni pa si eni vcejlak po svoje brodijo, kak aj bi tam vsevküper vögledalo. Že dugo se iz enoga kraja politike čüje, ka na teveni lejva (ka nemo prajli, komunistična) opcija po svoje dela. Pa tadale pripovejdajo, ka TV SLO trbej depolitizejirati. Radi bi svoje lidi nut meli, cejlo televizijo bi prejk vzeli. Té, ka jo škejo depolitizejirati, ranč gnako škejo napraviti, depa vcejlak po nji-vi nautaj aj se iz nje čüje. Tomi se pravi, ka sami sebi v svojo sklejco plüvajo. Pri vsej vküper pa samo za tau dé, ka ranč TV Slovenija vej kritična biti do vsej, aj so lejvi, na srejdji ali pa vcejlak na pravom političnom kraji. Tej, steri škejo televizijo pod sebe spraviti, bi radi, aj do vsej kritična ostane, njim pa samo velko falo aj popejvajo. Srebrni brejg bi kaj popejvo, depa od mraza njemi zobge šklepečejo.

Miki Roš

»Če bi Porabje imelo morje, bi ga bolje poznali«

Kakor ste v naši prejšnji številki lahko prebrali, je na spored RTV Slovenija pred drugiče kakor prebivalci osrednje Slovenije. Zakaj se vam je zdelo pomembno, da

»Porabje je dejansko del Goričkega. Vsa razlika je v tem, da so potegnili politično mejo,« je prepričan režiser prekmurskega rodu Aleš Nadai

kratkim prišel dokumentarni film z naslovom »Med Muro in Rabo«, ki v 45. minutah predstavi Porabje s pomočjo sogovornikov iz Pomurja in okolice Monoštra. Namenjen je predvsem gledalcem v osrednji Sloveniji, ki še dandanes – na žalost – premalo vedo o Slovencih na Madžarskem. O nastanku dokumentarca smo se po projekciji v Slovenskem domu pogovarjali s scenaristom in režiserjem Alešem Nadaijem.

- Od kod je prišla pobuda za film? Kako ste se lotili dela?

»Ideja je prišla z moje strani. Pripravil sem sinopsis, ki ga je RTV Slovenija sprejela in smo lahko pričeli z delom. Bil je povsem navaden postopek pripravljanja dokumentarnega filma: napravil sem raziskavo, na kateri je kasneje temeljil moj scenarij.«

- Kako ste se odločili za motiv Panonskega morja?

»Več ali manj je to moja stalna tema, saj prihajam iz Prekmurja, ki ga z vsem življenjem čutim kot posledico nekdanjega morja. Poznal sem kiparske izdelke Roberta Juraka, ki pa me je prav tako spraševal po konceptu. Rekel sem mu, da sem se zato odločil za to rdečo nit, ker on s svojimi skulpturami formalno oživlja življenjski iz panonskega vodovja.«

- Tukajšnji življenjski pa govori

drugače kakor prebivalci osrednje Slovenije. Zakaj se vam je zdelo pomembno, da

»Namen filma je vsekakor ta, da bi osrednja Slovenija spoznala Porabje. Kajti sploh ga ne poznajo, čisto preprosto povedano. Vzrok za to tiči verjetno v omejenem šolskem učnem programu. Dostikrat se pošalim, da Porabja zato ne poznajo, ker več ni Panonskega morja. Če bi imelo morje – kot na primer naši rojaki v Italiji –, bi ga bolj poznali.«

- Našo pokrajino ste predstavili z barvitimi kadri, lepimi posnetki. To nikakor ni tisti kalup o propadajočem Porabju, ki smo ga bili vajeni v preteklih letih ...

»Vse to me zelo živcira in sem se mu namenoma izognil. Izbral sem letni čas – pozno poletje –, ki se je tudi zelo dobro izkazalo. Zavestno sem se odločil za žive, močne barve, ki so nasprotje tiste predstave, ki jo vseskozi imamo o Porabju.«

- V filmu smo nekoliko pogrešali vsakdanje ljudi. Ali ste imeli v načrtih, da povprašate kakšnega 'navadnega' Porabca?

»Ne, to planiram v naslednjem filmu, se pravi v drugem delu, ki naj bi se ukvarjal prav z njimi. In tudi z otroki in mladimi, torej s prihodnostjo. Pri njih me najbolj zanima, ali še govorijo porabski dialekt, in če ne, zakaj ne.«

- V svojem filmu izpovedujete svoje upanje. Kako vidite prihodnost Porabja?

»Strašno prognozično bi bilo, če bi kar koli izjavil. Zato pravim: ničesar ne mislim, samo bojim se. In upam, da bo Porabje obstalo, ker je svojevrsten sociološki in zgodovinski fenomen. Že to, da se je do sedaj ohranilo. In seveda močno si želim, da bi obstalo tudi v prihodnosti. To je moj glavni strah, to je moja največja želja.«

»Imel sem okvirni koncept in sogovornike izbiral na podlagi njihove funkcije. Nikoli pa ne veš vnaprej, ali bo kdo hotel sodelovati ali ne. Za tiste, ki sem jih uspel dobiti, pa lahko povem, da so bili pripravljene sodelovati in bili zelo korektni. Zdelo se mi je, da sem imel srečno roko pri izbiri.«

- Kakšno Porabje ste spoznali med delom? Ali ste pokrajino poznali že prej?

»Seveda sem jo poznal, saj sem Prekmurec. Še bolj pa sem se zavedel, da moram preseči klišeje in se jim izogniti. Zame je bila najpomembnejša ugotovitev, da je Porabje dejansko del Goričkega. In vsa razlika, ki je nastala, je v tem, da so potegnili politično mejo. Nič drugega. Ves čas se mi je utrjevala vera: aha, to je Goričko, predvsem kar se tiče govora.«

- Ali ta skrajni severni kotiček prekmurskega Goričkega poznajo tudi v Ljubljani?

»Namen filma je vsekakor ta, da bi osrednja Slovenija spoznala Porabje. Kajti sploh ga ne poznajo, čisto preprosto povedano. Vzrok za to tiči verjetno v omejenem šolskem učnem programu. Dostikrat se pošalim, da Porabja zato ne poznajo, ker več ni Panonskega morja. Če bi imelo morje – kot na primer naši rojaki v Italiji –, bi ga bolj poznali.«

- Našo pokrajino ste predstavili z barvitimi kadri, lepimi posnetki. To nikakor ni tisti kalup o propadajočem Porabju, ki smo ga bili vajeni v preteklih letih ...

»Vse to me zelo živcira in sem se mu namenoma izognil. Izbral sem letni čas – pozno poletje –, ki se je tudi zelo dobro izkazalo. Zavestno sem se odločil za žive, močne barve, ki so nasprotje tiste predstave, ki jo vseskozi imamo o Porabju.«

- V filmu smo nekoliko pogrešali vsakdanje ljudi. Ali ste imeli v načrtih, da povprašate kakšnega 'navadnega' Porabca?

»Ne, to planiram v naslednjem filmu, se pravi v drugem delu, ki naj bi se ukvarjal prav z njimi. In tudi z otroki in mladimi, torej s prihodnostjo. Pri njih me najbolj zanima, ali še govorijo porabski dialekt, in če ne, zakaj ne.«

- V svojem filmu izpovedujete svoje upanje. Kako vidite prihodnost Porabja?

»Strašno prognozično bi bilo, če bi kar koli izjavil. Zato pravim: ničesar ne mislim, samo bojim se. In upam, da bo Porabje obstalo, ker je svojevrsten sociološki in zgodovinski fenomen. Že to, da se je do sedaj ohranilo. In seveda močno si želim, da bi obstalo tudi v prihodnosti. To je moj glavni strah, to je moja največja želja.«

-dm-

foto: Silva Eöry

Nauva asfaltirana poštija na Gorenjem Seniki

Slovenska vzorčna kmetija stoji na ednem bregej na Gorenjem Seniki. Če je nekak tam že gnauk odo, je na pamet vzeu, ka je lagva poštija gorpelala. Kak smo od župana vesi Gabora Ropoša zvōdali, je občina že tri lejta probavala spraviti peneze za asfaltiranje te poti.

»Zdaj smo na ednom razpisi v Programi za madžarske vesi dobili dobri trestil miljaunov forintov za tau poštijo,« nam je ta-pravo prvi človek vesnice in eške povōdo, ka vse je trbōlo narediti: »Z betonskimi ploščami so napravili šanc, šteri je dugi kauli 180 mejterov. Asfalt so duplansko dojdjali, kusti je 10-12 centimejterov, cejla paut pa je duga kauli 550 mejterov. Napravili so bankine (padka) in vōsekli borē, šteri so na pauti bili.«

Poštija má gnaki fundament kak cesta prauti Verici, toga so doj-

Na začetki meseca so mogli delavci eške zgotoviti bankine

djali že pred trejmi lejtimi. Cejlo letošnje delo pa so zgotovili do drugoga kedna decembra, vse je šlau po planaj. »Baugi vala, smo srečo meli, ka je vrejmen vōdržalo,« je biu rad župan in povōdo, ka je glavna poštija srejni vesi nej od občine.

Samouprava má prejk dobri 30 kilomejterov drūgi poti. »Od toga

Nauva poštija je šurka štiri mejtere, na pravoj strani má šanc z betonski plošč

bi se dalo dosta asfaltirati ali obnauviti, zdaj mamō asfaltirano samo kauli 3-3,5 kilomejtera. Kleti se škēmo zglasiti na nauve državne razpise, ka bi leko eške drūge poštije asfaltirali,« nam je ovado Gabor Ropoš.

Nauva poštija je šurka štiri mejtere in je najbolje važna za lūstvo, štero na tistom bregej živē. Zvūn toga pa de ležej gorpriti na Kmetijo tō, štera má važno mesto v turizmi najvekše porabske slovenske vesnice.

(Kejp na 1. strani: Od srejde decembra pēla asfaltirana poštija na brejg, gde stogi Kmetija tō.)

-dm-

PREKMURJE

Voda

V rogašovski kulturni dvorani so pred dnevi župani 12 prekmurskih občin, steri so vključeni v vodovod sistema B, podpisali pogodbe s tistimi firmami, stere do napravile nadgradnjo toga sistema, steri je vreden 33,6 milijona evrov. Tau je drugi tau projekta Oskrba s pitno vodo Pomurja - sistem B. Na té vodovodni sistem so ške furt nej priključeni vsi rami v občini Cankova, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci in Tišina. In tak de zdaj trbelo ške napraviti transportne, primarne in sekundarne cevi v dolžini neka več kak 200 kilometrov, pauleg toga pa ške obnoviti obstoječi vodni vir Fazanerija, zazidati nadzorni center vodovod sistema B in na nauvo cujzakupiti na oskrbo s pitno vodu 3026 lidi. Vsevküper naj bi s tem projektom več kak 52 tisoč prebivalcov, največ z Goričkoga, prvo paut daubilo priliko, ka do leko pili zdravo pitno vodu, stera de po cevaj prišla vse do njihovih ramov.

Velko večino pejnec (93 procentov) ta za té velki projekt dali Republika Slovenija in Evropska unija iz kohezijškoga sklada. Občine, stere so vključene v sistem vodovoda B, pa morajo same pokriti 7-procentni tau, tau pa je približno 1,2 milijona evrov. Župani so po tistom, ka so podpisali pogodbe z izvajalci, del ške nazdravili, kak je pravo Daniel Kalamar, direktor Javnega podjetja Vodovod sistema B, na »začetek konca«, vej pa je cejlil 18 lejt trpelo od tistoga mau, ka se je rosag začno spravlati s tem velikim projektom, steri naj bi biu zgotovljeni do 31. decembra 2023. In brodim, ka de komaj te prava prilika za nazdravljanje, in tau nej samo z zdravov pitnovodauv.

Silva Eöry

Štefan Dravec iz Murske Sobotne

»NAŠA SREČANJA SO MI BILA FURT FEJST PRI SRCI«

Štefan Dravec, steri že 40 lejt žive v Murski Soboti, je gorrasona Goričkom, v vesnici Bodonci: »Moja mladost je bila lejpa. Biu sam edino dejte, tak ka nemam bratov ali sester. Oča Pavel je biu po poklici tišlar,

Štefan Dravec

ali se je nej dosta s tišlarskim delom spravlo. Oba z materjo Terezijo ste par lejt delala na tihinskem, v Dajčlandi pa v Franciji. Ge sam te osto doma, pa je za mene skrbela stara mati. Gda se je ona poslovila, sta oba stariša prišla domau, mati pa je te ške tu pa tam odila na sezonsko delo na Vogrsko.«

Po tistom, ka je v domanjom kraji zgotovo štiri razrede osnovne šaule, je šau na soboško nižišo gimnazijo, te pa je v prekmurskom glavnom varaši odo ške na učiteljšiče, šaulo za škonike pa lerance: »Ge sam že od maloga mau brodo, ka bi biu škonik, pa sam se za tau šau tudi šaulivat. Gda sam zgotovo učiteljšiče, sam eno leto včiu doma v Bodoncaj, po tistom pa sam šau naprej študerat, na Pedagoško akademijo v Ljubljano. Po zgotovljenom študiji sam za kratek cajt prišo nazaj v Bodonce, te pa sam šau delat v Klub mladih v Murski Soboti. Tam sam osto tri lejta. Delo je bilau zanimivo in živahno. K nam so odili tak mlajši, steri so se šaulivali, kak tud tisti, steri so že delali. Organizježrali smo razna predavanja, športne aktivnosti pa druge igre.« Na soboški srednji poklicni šauli je tri leta včiu slovenski gezik, te pa je šau na püconsko osnovno šau-

lo, gé je biu od 1973. do 1977. leta ravnatelj: »Te smo ške bili v stari zidini oziroma smo meli pouk celau v štiri zidinaj pa ške v Brezovcaj, gé smo meli podružnično šaulo. Tau je biu cajt, gda sam že biu oženjeni. Žena Karolina, s stero sva se oženila 1969. leta, je Sobočanka in tak sva si svoj dom napravila v Murski Soboti. Mava dva mlajša, čerko Darjo, stera dela na soboški Ljudski univerzi, pa sina Dušana, steri zdaj dela v Avstriji. Mam tudi dve vnūki-ci; Eva je stara osem lejt, Lucija pa pet. Živemo vküper v rami, tak ka se dosta družimo.«

Po tistom ka je nej biu več ravnatelj, je šau v politiko, v organizacijo, stera se je zvala Socialistična zveza delovnega ljudstva, od tam pa je odišo za direktora v Zavod za časopisno in radijsko dejavnost, pod sterim so te delali štirge mediji, novine Vestnik in Népujság pa gnešnji Murski val in MMR, Pomurski madžarski radio. Leta 1988 je pa vöminiu službo. Zaposlo se je na Gospodarski zbornici Slovenije, gé je pomagano na noge postaviti Pomursko turistično zvezo, v steroj je delo, nazadnje kak predsednik, vse do leta 2009, gda je šau v penzijo: »Mi smo takšo organizacijo na noge postavili, v steroj so nej samo turistična društva, liki

Soboška Mukičova banda je vküper s Francekom in Dušanom Mukičom leta 2011 zašpilala tudi v Sombotelu

tudi firme, stere se s turističnim delom spravljajo, pa krčme, turistične kmetije in razni obrtniki tö.«

Gda je Slovenija svoj rosag gratala, so dosta delali na promociji.

Tak so 1992. leta predsedniki rosaga Milani Kučani predlagali, ka v Pomurje za en podukšani konec kedna, za tri dni, pripelajo veleposlanike tihinskih rosagov, steri so te prišli v mlado Slovenijo. Tau se je tudi zgodilo: »Prišlo je 22 veleposlanikov. Takšen program smo jim napravili, ka so si poglednoli cejlo regijo, pa ka so leko koštali vse naše tradicionalno gesti. En večer smo napravili ške eno malo modno revijo fabrike Mura, tak ka so

S škonikami in lerancami na püconski šauli leta 1976; Štefan Dravec sedi na sredini v prvon redi

vidli, ka je tau krajina, stera dosta vsega ponüja in se zatau splača priti k nam.«

Štefan Dravec je s Porabjom povezani že duga lejta. Nej je biu tau samo v cajti, gda je 16 lejt delo v turizmu, začnilo se je že prva, gda je ške delo na Zavodi za

obiski v Györi, pa smo slovenski in vogrski novinari celau fotbalsko tekmo odšpilali. Na konci je bilau pajdaških 2:2. Eden od njihovih radijskih urednikov nas je večer povabo v eno krčmo in je naraučo kvadratni meter fröčov, stere smo te usivküper spili. Gnauk smo po tistom ške prišli vküper, te pa na žalost več nej. Sam pa furt meu dobre veze tak s Slovensko zvezo kak tudi z novinami Porabje pa Radionom Monošter.

Naša srečanja so mi bila furt fejst pri srci.«

S Porabjom pa s Francekom Mukičom in njegovim sinom Dušanom so se povezalii tudi ob pomauči porabskih pesmi. Štefan Dravec, steri od malih naušpila na fude, je napravo v Murski Soboti eno bando, stera se je iz pesmarice Füjčkaj, füjčkaj fantiček moj navčila dosta porabskih pesmi, tak ka so celau pravli, ka so oni Mukičova banda: »Bole smo za sebe, za svojo düšo furt špilali, ali gda je bila v Böltincaj predstavitev Francekove knjige Vtrgnjene korenje, smo mi zašpilali eno par porabskih pesmi,« je ške raztolmačo Štefan Dravec, steri vse v Porabji, sploj pa tiste, s sterimi se je spozno in se z njimi družo, trno lepau pozdravla in jim želej vse dobro tudi v nauvom leti 2022.

(Kejp na 1. strani: Leta 2009 so ga v püconski občini vörazgasilil za častnega občana.)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Štefana Dravca

Glasba nas bogati, povezuje, združuje in se oglašča čisto povsod ...

MADŽARSKI, HRVAŠKI IN SLOVENSKI GLASBENIKI SKOZI ČAS IN PROSTOR (8)

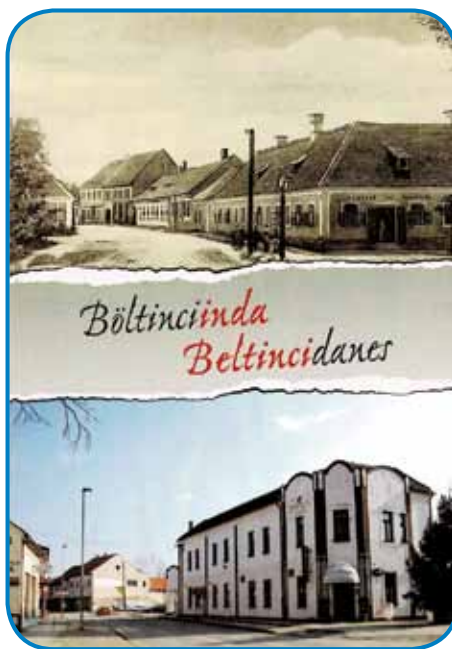
Slovenija, 5 in 50 let Mednarodnega folklornega festivala v Beltincih

Folklor pomeni ljudsko duhovno kulturo, zlasti poezijo, glasbo in ples. Zadnja dva sta še posebej povezana v (folklornem) plesu. Ta se razlikuje kot element krajevne, pokrajinske, nacionalne identitete in zavesti, saj je folklor kar najbolj zaznamovan s simbolom identitete. Ples sam kot pomemben izrazni element (folklorne) plesa pa je z gestami in mimiko povezan z ritmičnim gibanjem teles. Ta slikovito odraža duhovno in duševno doživljanje ali zunanje dogodke, večinoma ob spremljavi glasbe. Sprva je ples pomenil kulturno dejanje (zaklinjanje, eksorcizem), prikazovanje mitov, razlaganje naravnih in drugih dogodkov (bojni plesi), pogosto v maskah (ples v maskah), ki so predstavljali duhove prednikov ali »mitične« prednike junake. Ples so poznali že v stari kameni dobi. Do danes pa se je ohranil pri vseh naravnih ljudstvih, tudi pri ljudstvih starih kultur. Še dandanes so v folklori upošteevane kar nekatere umetniške discipline: glasba, ples, koreografija, scenografija, ... umetniška interdisciplinarnost in celo multidisciplinarnost. Včasih bolj danes pa že manj so folklorne plesne domena ljubiteljev, vedno bolj pa postaja s pristopi poklicnih strokovnjakov rezultat koreografov, koreologov ..., skratka tudi že delo in rezultati umetnikov, pedagogov in znanstvenikov.

Beltinci (prvotno Beletineci, 1381; Belotinci), osrednji kraj oz. prizorišče Mednarodnega folklornega festivala že več kot 50 let (1971/72 →), ležijo v severovzhodni Sloveniji, na meji kar treh držav: Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije ob glavni cesti Murska Sobota - Lendava. Beltince krasijo tako osrednja župnijska cerkev sv. Ladislava, Rousova kapela in še zlasti sredi parka beltinška graščina madžarske rodbine Bánffy, znane tudi pod ime-

nom dolnjelendavski Bánffyji oz. Baniči. To je hkrati tudi osrednji prireditveni prostor vsakoletnega Mednarodnega folklornega festivala. Moto leto-ga *Pesem in ples družita narode* je ostal aktualen in razpoznaven še dandanes. Prvič je bil l. 1971 še kot (1.) Mednarodno srečanje folklornih skupin organiziran neke vrste predhodnik današnjega festivala. Priredilo ga leta 1938 ustanovljeno tamkajšnje (torej beltinško) Kulturno umetniško društvo (KUD), ki deluje torej že več kot 80 let. Danes ga sestavljajo: Folklorna skupina Pozvačin, Tamburaška skupina, Plej banda, FS Doužnjek, (Vokalna skupina) Bele Tinke in Gledališka sekcija. Njihova, torej festivalska - danes so to Festivalni dnevi (v l. 2021 za-

Čakovcu) in Madžarske (Lenti); orientacija, ki je ostala vse do danes, s tem da se je podaljšala in razširila. V vseh več kot 50. le-

Beltinci včeraj (1900) in danes (2015)

tih razvoja (50. festival, 23.-25. jul. 2021) so tokrat zaradi izrednih razmer (covida-19) nastopili pretežno domači, slovenski izvajalci-domačini, iz tujine pa le gosti s Češke; mednarodnost kot ena od stalnic festivala je ostala. Sicer pa gre tudi v Beltincih in

prekmursko narodno posebnostjo: v starih časih so *pozvačini* (*zvačini*) vabili na poroko. Našemu so bili s peresi ali/in pisanimi trakovi po nekoliko dvignjenem klobuku. Prek ramen je ogrnjen s prtom ali brisačo (ta je bila v starih časih lanena), ki je prav tako okrašena s trakovi in cvetjem. Pod koleno ima obešene zvončke, da se ga sliši že od daleč. Njegov nepogrešljiv pripomoček je sekira z jezevko. Za primer žeje ima pri sebi vedno napolnjeno čutaro, v kateri je vino ali špricer. Običajno sta skupaj dva *pozvačina*, eden iz ženinove in drugi iz nevestine strani. Na poroko prideta vabit skupaj. Vsak ta pravi gospodar postreže s pijačo in jedačo, *pozvačina* pa povesta vnaprej pripravljen govor, povabilo. Posebno vlogo imata tudi na dan poroke, ko svate pričakata pred cerkvi. Vabilo *pozvačina* sestavlja poseben *pozvačinski* *guč*: Prijte vsi, šteri ste od kolena vekši pa od podplata menši, z glasnimi gutami, friškimi petami ino trdimi mošnjami! Danes lahko *pozvačina* vidite na nekaterih (folklornih) prireditvah, npr. na *beltinskem* (mednarodnem) folklornem festivalu.

V beltinški glasbeno folklorni tradiciji se to kaže v okviru *Pesmi in plesa, ki družita narode*. Poleg folklornih skupin s celotnega evropskega prostora so ves čas vanj temeljito posegali s svojo udeležbo tudi (folklorni) plesalci-Slovinci iz zamejstva in zdomstva ter celo z onkraj velike luže (Amerika in Kanada). Danes, po l. 2021, bi lahko pripisali Mednarodnemu folklornemu festivalu v Beltincih v Prekmurju poleg popularnosti in stalnosti še prostorsko orientiranost med nacionalnim in transnacionalnim prostorom (Ana Hofman).

(Prihodnjič: *Hrvaška 2 in Ivan pl. Zajc*)

Franc Križnar

Naslovnica in 2. str. sporeda Beltinci 2021

radi pandemije) - mednarodna orientiranost pa je bila nakazana že na prvem festivalu. Takrat je na enodnevnem srečanju nastopilo (29. avg. 1971) le pet folklornih skupin, ki pa so prišle razen iz Slovenije še iz sosednjih Hrvaške (Nedelišće pri

na njihovih 50-ih folklornih festivalih za neke vrste enoten geografski in družbeni, nacionalni prostor, Panonijo. V Beltincih jih družijo ena in enovita podoba *pozvačina*, moškega, ki vabi na gostijo ob poroki - navadno je to vedno v zvezi s

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Kak s ftiči pozimi?

V Železni županiji sploj dosta fele ftičov žive, edni stalno, drugi pa samo na leto ali na zimau pridejo k nam. Djeseni tisti ftiči, steri so bola k toploma vcujvčeni, se odnesejo na jug, zato ka pri nas bi zimau nej mogli preživeti. Najbola nej tau, ka je mrzlo, bola zato, ka bi nej najšli hrano.

Tisti ftiči, steri pozimi pridejo k nam, se s severa prinesejo k nam. Depa njim je tau zimsko vrejmen, ka ga mi mamo, sploj nej mrzlo pa najdejo si hrano tō, ranč zavolo toga pridejo se. Strokovnjaki pravijo, ka po pravici ftiče bi pozimi sploj nej trbelo polagati. Zato ka zavolo evolucije so se tej ftiči tak razvili, ka mirno preživijo tau vrejmen. Polagati bola samo tiste ftiče trbej, steri bi se mogli odnesti pa itak tū ostanejo. Tau se največkrat s štorckljami zgodi tašoga reda, če se je kaj zgauldilo z njimi pa se ne morejo odnesti.

Ftiče najbolje zato polaga lüstvo, aj je leko gleda pa se veseli tejm malim lejpim živalim. Ftiči se od prvoga mraza do marca polagajo, najbola s sončničnim semenom, sadjem pa z drugimi oljnatimi semeni. Če je fejst mrzlo, leko se njim vōobejsi malo špejka tō, zato ka v njem je več kalorij pa bola je segrejva, gda je mrz. Krū, pokaraj, čokolado pa kaj tašo nej slobaudno njim dati, zato ka od tauga betežni gratajo. Če nej mamo hrano za ftiče, te je baukša, če njim nika ne damo, vej se oni znajdejo. Če sploj velki snejg zapadne, te se tadale odnesejo, gde nega ali je menši snejg, tau je za njē sploj nej nevola.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Ta veseli dan kulture

3. decembra, na rojstni dan Franceta Prešerna, od leta 2000 v Sloveniji zaznamujejo Ta veseli dan kulture. Dogajanje, ki poteka kot dan odprtih vrat kulturnih ustanov, je bilo zaradi epidemičnih razmer letos večinoma hibridne narave. Kot po tradiciji so bili na ta dan znani tudi dobitniki najvišjih državnih nagrad za umetniške dosežke za leto 2022, ki bodo podeljene meseca februarja ob slovenskem kulturnem prazniku. Prešernovo nagrado bosta prejela klasični filolog in prevajalec Kajetan Gantar ter muzikolog in dirigent Mirko Cuderman. Nagrado Prešernovega sklada leta 2022 pa prejmejo: pesnica in pisateljica Anja Štefan, dramska igralka Jette Ostan Vejrup, skladatelj Damijan Močnik, sopranistka Andreja Zakonjšek Krt, slikar Dušan Kirbiš in režiserka ter avtorica animiranih filmov Špela Čadež.

Devica, kraljica, vdova, prasica

V okviru letošnjega Slovenskega knjižnega sejma, ki je potekal virtualno, je bila za naj knjigo leta izbrana knjiga Devica, kraljica, vdova, prasica Erice Johnson Debeljak. Letos je za naj knjigo glasovalo 3012 obiskovalcev sejma, zmagovalka je prejela 1196 glasov. Na drugo mesto se je s 661 glasovi uvrstila knjiga Pravljicne poti brez meja Irene Cerar, na tretje mesto pa s 433 glasovi Kaj hoče ženska Irene Štaudohar. Poleg teh naslovov so bile za naj knjigo leta nominirane še knjige: Tadeja Goloba Virus, Petra Svetine Modri Portugalec z ilustracijami Damjana Stepančiča, Mihe Šaleharja Pustolovec zmote in Gorana Vojnoviča Đorđić se vrača. Lani se je glasovanje preselilo na splet, pred tem pa je potekalo v času sejma, tako da so obiskovalci glasovali z oddajo lističev.

Pisali smo pred 30. leti (22.)

Leta 1991 je v 22. številki Porabja Marija Kozar v rubriki Kalendar pisala o stari maštrijaj: »Püconski škonik Števan LŪLIK je 1833. leta z rokauw napiso ene knjige za šalaure v slovenskoj pa vogrskoj rejči, štera je gnes v Arhivi v Sombotel: »Ta velke ABC ali Sol-szka-Vcsenyá v-zgovarjanyi vu Plemenitom Vas Várme-gyövi sztojécsim Szlovenom na vöraszirjávanye vogr-sz-koga jezika ...« V te knjigaj je dojspiso vefale maštrije tó: mlinarijo, ciglarstvo, cimermanstvo, vaužarstvo, pintarijo, kolarijo, tišlarijo, draksarijo i drüge.

Vaužar s konoplenoga ino z lenovoga prediva motvauze, vajati, kertöfejkje, šterange ino vauže zna plesti. K šteromi pletenjej sta dvej osobi potrebne: ta edna, štera to vaužarsko kolau goni, ta druga pa, štera na etom kolej bodaučoj ednoj železnoj kapčici pridrgnjeno predivo z med nazaj idenjem tak na dugi predé to nit, kak dugo on njau potrebno bidti štima. Mešterski človek vu varaškem mesti z vsake féle predivom, z lenovim ino konopleni semenom, s smolov, z oliom, s kolomason i z drüge féle drobnejšov partejkov tüdi döpuščenjé ma slobodno tržiti.

Pintar vnogofeleleseneposau-de, lagve, kadi, püte (koše), vejdre ino škafe z vred vzeti daug-štere on na tom velkom hoblič, prvle na ednako zho-bli - zna napraviti. Z brezovi štang napravljenimi obroči v küpe zveže, štere posau-de dna je on prvle s krožilom (šestilom) k njemi zmero, i s tauw ovov drobnejšov škerjov notri zravnao.

Glavnika z rogauw, čont, železa ali pa iz žutoga meda razločne glavnike i za pükšni praj rožuše (rogove) zna rediti. Z naužicon i duplin-sko žagico on ti draubni glavnikov gauste zobnice vöžaga. On te rogé ob prvim v toploj vodi zmehkoti

(zmehča), ober ognja njih v ednako zravna. Z naušcom svojim na menše-vekše falate razrejže. Zobnice vözožaga i na glatko pozvoščeno lepau drago zodá (proda).

Šporar na dveri, omare, lade i na aukna valon ključov-šporov, zajrov ino pantov reje-nja prilično zna obračati. Njegovoj meštiriji sliši šporov gori odpiranje. Zat je njemi trdno poštenomi človeki biti.

Brez toga kaj bi se on od drügi ne bi zvau, je nej slobodno njemi drügi lüdi zaklenjene špore goriodpirati, či ovak tolvajsko imé nositi i od zaslüženo kaštigo spadnoti neščé.«

Na štrtoj strani pa so bralci leko prešteli prvi tau članka Vilka Novaka o tom, kak se je on srečavo s Slovenskim Porabjom. Prvo paut je za Monošter čüu že rano, vej pa sta v Varaš v gimnazijo odila dva njegoviva vüjca. Gda je v Ljubljani končavo osmi razred, njemi je njegov nekdešnji soboški profesor Janez Sever v roke dau Pavlovo knjigo Nyilt túzhelyü konyhák a hazai szlovénoknál, in pravo naj jo dojobrne na slovenski gezik: »V počitnicah po maturi leta 1928 sem v Bogojini prevajal prvi spis iz madžarščine. Ni bilo lahko, tudi pravega slovarja nisem imel, domače sem moral vprašati za nekatere izraze. Mikavne pa so mi bile narečne besede, zapisane po izgovoru, z znanstvenimi znaki, kakršne sem poznal že iz Pavlove

knjige A vashidegküti szlovén nyelvjárás hangtana 1909, (Glasoslovje cankovskega slovenskega narečja), ki jo je imel moj ujec stalno na mizi, na njej pa je bil podpis mlajšega ujca, pesnika Miros-lava, ki je dvaindvajsetleten leta 1916 umrl v Sombotelu. KER SEM BIL JESENI NAME-NJEN študirat slavistiko, so mi bile te besede posebno ljube in zanimive in šele čez

leten leta 1916, umrl v Sombotelu. KER SEM BIL JESENI NAMENJEN študirat slavistiko so mi bile te besede posebno ljube in zanimive in šele čez dve leti sem jih prevedel. Zanimala me je tudi vsebina pa izraz „néprajz“ - in tako je bil A. Pavel eden od pobudnikov mojega zanimanja za etnološko ali narodopisno (narodoslovno) znanost, ki sem se ji pozneje tudi posvetil ... Ko sem razpravo prevedel, napisal s črnilom na velike pole papirja, sem jo izročil Severju, ta pa v Etnografskem muzeju v Ljubljani dr. Stan-ku Vurniku, umetnostnemu zgodovinarju in muzikologu, ki se je razvil v dobrega raziskovalca ljudskega stavbarstva in noše. Kustos Vurnik je pomagal svojemu ravnatelju Niku Zupaniču urejati muzejsko glasilo Etnolog, kjer naj bi bila Pavlova razprava natisnjena. Toda razmerje z Madžarsko je bilo tedaj bolj zamotano in dolgo je trajalo, da so klišeji prišli v Ljubljano. Tako je moj prevod (brez mojega

dve leti sem zvedel od svojega profesorja, dr. Ramoviša, ko sem mu v bolnico prinesel Pavlove pozdrave, da tudi on pozna to razpravo in se je začudil, da sem jo jaz prevedel. Zanimala me je tudi vsebina pa izraz „néprajz“ - in tako je bil A. Pavel eden od pobudnikov mojega zanimanja za etnološko ali narodopisno (narodoslovno) znanost, ki sem se ji pozneje tudi posvetil ... Ko sem razpravo prevedel, napisal s črnilom na velike pole papirja, sem jo izročil Severju, ta pa v Etnografskem muzeju v Ljubljani dr. Stan-ku Vurniku, umetnostnemu zgodovinarju in muzikologu, ki se je razvil v dobrega raziskovalca ljudskega stavbarstva in noše. Kustos Vurnik je pomagal svojemu ravnatelju Niku Zupaniču urejati muzejsko glasilo Etnolog, kjer naj bi bila Pavlova razprava natisnjena. Toda razmerje z Madžarsko je bilo tedaj bolj zamotano in dolgo je trajalo, da so klišeji prišli v Ljubljano. Tako je moj prevod (brez mojega

imena) bil natisnjen šele v 4. letniku Etnologa 1931. MED TEM JE JOŽEF BEDIČ PRIŠEL ŽE LETO 1927 ali 1928 v spremstvu mojega ujca in prof. Severja v Ljubljano, kjer smo mu razkazali mesto, ga peljali v opero itn. Mudil se je tudi v Prekmurju. Avgusta Pavla pa sem prvič videl v poletnih počitnicah leta 1921 in 1922, ko je obiskal mojega najstarejšega ujca v Bogojini. Kot vojni invalid je šepal in hodil s palico. Bral sem neko mladinsko knjigo in me je vprašal: »Je lepo?« O njem so govorili pri nas z velikim spoštovanjem in v spominu mi je ostala podoba nenavadne osebnosti, znanstvenika - nekaj skrivnostnega. Živi na »Vogrskon« in piše o Slovencih ... in bral sem, da so ga v letih 1919-20 vabili za šolskega nadzornika v osvobojeno Prekmurje ... Po prvem letu študija na univerzi, poleti 1929, pa je Pavlov brat Alfonz, salezijanec (umrl je mlad v Južni Ameriki), obhajal na Cankovi novo mašo. S prijateljem sva se s kolesi odpeljala tja in seznanil sem se z vso Pavlovo družino. Bil je vesel in začelo se je najino prijateljstvo. Povabil me je v Sombotel, kamor sem odpotoval julija prihodnje leto. Stanoval sem v Pavlovi hiši, v tisti podstrešni sobi, kjer je čez nekaj let stanoval njegov dijak - Šandor Weöres! Pavel me je seznanil z dr. Gyulo Géfinom, svojim sošolcem, profesorjem in ravnateljem bogoslovja, zgodovinarjem sombotelske škofije. V arhivu mi je pokazal pisma Miklóša Kúzmicha prvemu sombotelskemu škofu, Jánošu Szilyju, ki mu je založil prve prekmurske katoliške knjige, ki sem jih nekaj prepisal. Ogleдал sem si muzej, ki ga je vodil Pavel, in njegove zapiske o prekmurščini, slišal od njega mnogo o njegovem življenju in delu.«

Vküppobrala: Silva Eöry

PORABSKI MALČKI SO SE VESELILI PRIHODA SVETEGA MIKLAVŽA

Prispel je veseli december, čas praznovanj in obdarovanj, zlasti otroškega smeha. Let tega ni nikoli preveč in pri

nega gledališča, na koncu pa jih obdari Miklavž, jih je le-ta tokrat obiskal v vsakem vrtcu posebej.

so vedno zelo prijazni, lepo vzgojeni. Moram povedati, da me zmeraj pričakajo lepo v tišini. Pridem noter

lim darila,» nam je zaupal Miklavž. Nekateri pogumnejši otroci mu tudi vsako leto kaj lepega narišejo ali napišejo, za kar jim je zelo hvaležen.

Miklavž je z darili obiskal tudi ostale vrtece, iz Monoštra ga je pot peljala v vrtec Števanovci, nato v Sakalovce in na koncu še na Gornji Senik, kjer so ga prav tako nestrpno čakali nasmejani, pridni otroci.

Po obisku zadnjega vrtca sta se z Gornjega Senika s palčico vrnila v Slovenijo, obljubila pa sta, da bosta naslednje leto spet obiskala porabske otroke. Ker letos praznična predstava ni bila izvedena, je Miškino gledališče vsakemu vrtcu posredovalo posnetek predstave z naslovom *Praznični ulalu*, ki si jo bodo lahko otroci ogledali v svoji skupinici.

Obdarovanje otrok sta podprla Javni sklad RS za kulturne dejavnosti in Državni sekretariat Urada predsednika vlade Madžarske.

Nikoletta Vajda-Nagy

Zvezi Slovencev na Madžarskem smo si tudi letos želeli pričarati nasmešek na obraze otrok. Zato smo zopet povabili svetega Miklavža iz Slovenije, naj obiše pridne porabske malčke, ki se učijo slovenski jezik v vrtcih.

Ta dobri mož se je našemu povabilu z veseljem odzval in k nam prišel, 3. decembra, na „Ta veseli dan kulture“. Letos je razveselil otroke na malo drugačen način. Namreč v nasprotju z običajem, da se malčki vseh štirih porabskih vrtcev zberejo v Slovenskem domu in si tam skupaj ogledajo praznično predstavo Miški-

Letos je prišel v spremstvu palčice Božice, in sta se skupaj podala na pot, najprej v monoštrski vrtec, kjer ju je že čakala slovenska skupina. Že takoj, ko so zagledali prihajajočega Miklavža, so mu začeli mahati in peti »*Pridi, pridi, sveti Miklavž, sveti Miklavž. Tukaj smo se zbrali, da bi te čakali, pesmice se učili, te razveselili*«. In so ga z lepim petjem in nasmeški res naredili srečnega. Tako tudi darilo ni izostalo, malčki so zasluženo prejeli vrečke, napolnjene s sladkarijami.

»Vedno, ko pridem sem, sem zelo zadovoljen, kajti otroci

in oni me presenetijo in že takoj na začetku zapojejo pesmico. In to me tako pogreje, da potem hitro razde-

Nagrade za otroke iz Porabja

Zelo smo se razveselili nagrad, ki smo jih prejeli od Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa in so namenjene otrokom v Vrtcu Števanovci in Gornji Senik, ter nekaterim

Razveselili smo se nagrad Svetovnega slovenskega kongresa

otrokom, ki so lani še obiskovali vrtec, a so sedaj že v šoli. Vsi ti otroci so v prejšnjem šolskem letu sodelovali na nagradnem natečaju za izvirno izražanje mladih rojakov po svetu v letu 2021 tako, da so narisali risbice na temo pravljice Prijateljstvo. Na prejete nagrade so bili otroci nadvse ponosni.

Zapisal: Andreja Serdt Maučec

... DO MADŽARSKE

Razen Ukrajine imamo dobre odnose z vsemi sosedomi

»V zadnjem letu so se izboljšali naši odnosi z vsemi sosedomi, razen Ukrajine,« je poudaril zunanji minister Péter Szijjártó na seji Komisije za narodno složnost. Vodja zunanje resorja je izpostavil, da je v letu 2021 enainštiridesetkrat usklajeval s sosednjimi državami, s šestimi mu je uspelo podpisati pogodbo o olajšanju prestopa meja ali o vzajemnem sprejetju izkaznic o cepljenju proti covidu. Za zgodbo o uspehu je ocenil odnose z Romunijo, saj je med dvema državama v tem letu naraslo število mejnih prehodov, povezavo tretje avtoceste je obljubil do leta 2024, prav tako zaključek razvijanja železniške povezave med Budimpešto in Bukarešto. V zvezi s Srbijo je omenil, da se je začela izgradnja železniške proge Budimpešta - Beograd, pri Slovaški je omenil skupne električne daljnovode in položitev temeljnega kamna za novi most na reki Ipoly.

Govoril je tudi o gospodarskih razvojnih programih, ki jih Madžarska financira v sosednjih državah na območjih, kjer živijo zamejski Madžari. V Podkarpatju (Ukrajina) je Madžarska v zadnjih petih letih podpirala 34 tisoč podjetnikov, vsota podpore je znašala 14,5 milijarde forintov. V Vojvodini (Srbija) je dobilo 14 tisoč podjetij 57 milijard forintov, v Transilvaniji (Romunija) 6 tisoč podjetnikov in podjetij 88 milijard forintov in na Slovaškem 3.800 podjetij in podjetnikov 21,5 milijarde forintov.

Madžarski mladi najbolj nezadovoljni z lastnim življenjem

Madžarski mladi so najbolj nezadovoljni s svojo usodo med mladimi višegradske skupine (Madžarska, Poljska, Češka in Slovaška), je ugotovila raziskava nemškega političnega sklada Friedrich-Ebert-Stiftung, v kateri so vprašali 1500 mladih v državi. Na svojo usodo gleda pozitivno le 57 odstotkov vprašanih, čeprav tudi ti niso najbolj optimistični. Raziskava je ugotovila, da so že tudi mladi politično razdeljeni na provladne in opozicijske, čeprav politika zanima le 20 odstotkov vprašanih. Provladno opredeljeni mladi so veliko bolj zadovoljni s stanjem demokracije in vladavine prava kot opozicijski mladi. 60 odstotkov provladnih mladih meni, da so volitve na Madžarskem svobodne in poštene, pri opozicijskih mladih enako meni le 10 odstotkov. Za najpomembnejše vrednote madžarski mladi imajo: osebno karioero, prevzem odgovornosti in neodvisnost, pri le-teh so podobni svojim vrstnikom v državah V4.

Dragi bralci, drage bralke!

Lepau vas prosimo, vprašalnike s pitanji, stere smo vam poslali z novinami, nam pošlite nazaj. Tau leko napravite ešče do konca leta.

Tisztelt Olvasóink!

Kérjük Önöket, hogy a korábban kiküldött kérdőíveket szíveskedjenek visszaküldeni. A visszaküldés határidejét meghosszabbították az év végéig.

*Baug plati/Köszönjük!
Uredništvo/Szerkesztőség*

Prvo pismo

V prejšnji novinaj sem od Lazarne družine pismo, kak Grabini Laci tak njegva žena Pekoska Eva sta pripovedjala mena od svoji mladi lejt. Od družine, kak sta gorrasla, gde sta delala pa še vse dosta drügo, ka se je z njma godilo, depa samo do tistoga mau, ka sta ladjen pa dekla bila. Od tauga, kak sta se spoznala, kak sta se ženila, kak sta ram zidala pa mlajše ranila, od tauga ta zdaj pripovedjala nam.

- Laci, najprvin bi s tejm začno, tau bi pito, kak pa gde sta se spoznala z ženov?

»Kak mladi podje sedimo, pripovedjamo pa se dobro čütimo v seniškoi krčmeji, gnauk samo dvej deklet prideta. Pred tejm sem ge svojo ženo spoj nej pozno, nikdar sem go nej vido v vesi. Istina, ka z edne vesi valaun sva bila, depa ge sem tri lejta starejši biu. Kak zaglednem deklet, ge drügim pravim, jaj, kak sta lejpe. Te se včasini vcujstaupeo k njej pa sem go pito, ka de pila. Nika nede pila, aj njej bola čokolado küpim, je meni prajla pa ranč tak njeni padaškinji tó. Dobro, ge tebi küpim, depa padaškinji nej, zaka bi, vej pa ge od njé nika neškem. Tau je bilau najprvin, gda sva se müva srečala. Ge sem se te nazaj pelo v Esztergom, zato ka sem tam delo. Pa ka se zgaudilo na busi, gda smo se pelali, te dvej deklet so ranč prauto nas sele. Una je tó nej znala, sto sem, tam drüge spitavala, sto je te fejt poje. Te je moja sestrična pravla njej, vej pa tau je moja žlata, ne poznaš ga. Samo tau ne vej, sto je prvo pismo pismo.«

»Vej pa ti, sto drügi, se smejejo Eva.«

»Te sem rejsan ge začno, depa vejš, ka je bilau, zdaj mi je že na misli prišlo. Ge sem na kovertu gornapiso, ka Laci Lazar, samo moj saused, šteri je z njauv v šaulo odo, on se je tó tak zvau. Te ona, gda je tau pismo vidla, pravla, ka te Laci mena pismo piše, vej

pa tó doma je gé, če kaj ške, te zaka ne povej. Depa gda je pismo odprla, te že znala, ka sto sem, pa te tak se je začnilo. Pa te potejm sva se že večkrat srečala.«

Eva pa Laci doma pred božičom

- Tetica Eva, kak je bilau, ka ste mislili, gda je vam poštaš prineso Lacina pismo?

»Kak je Laci pravo, ge sem fejt gledala, ka mena piše pismo Peka Laci, vej pa müva sva vküp v šaulo odla pa fejt sva dobriva bila, tó v sausedi je doma, če kaj šké, te zaka ne povej. Sledkar mena padaškinja pravi, ti tau je nej Peka Laci, tau je Grabin Laci, un tebi piše. Jaj, sveta Marija, te fejt poje, steri taši lejpi klabük emo pa kockasti rejklin, še zdaj ga vidim tak pred seboj, on je mena pismo pismo. Istina, ovak je taši nesrani bijo, gda v krčmeji mi je gučo pa čokolado küpo,

nut v oči mi je nej pogledno. Depa zato sem fejt rada bila pa sem ma nazaj pisala pa te tak sva se vküpspoznala.«

- Kelko časa ste vküper odla pred gostüvanjom?

»Tri lejta sva odla, zato ka gda sva se spoznala, te sem ge še samo šestnajset lejt stara bila. Moja mati je sprvoga fejt branila, zato ka prej v tašo fami-

lijo dem, gde oča pa očin brat tak fejt pigeta, depa ge sem tau nikanej poslušala. Zato ka sem vidla, ka Laci ne pigé tak, depa zavolo toga, ka sem nej baugala, sem dostokrat

fasivala. Srmak Laci pa vanej poslušo, gda sem od matere za vüje dobila.«

- Gde sta se leko srečüvala?

»Po večaraj sva vküp bila, nut v ram sva nej smešla titi, vanej sva se pogučavala,« odgovardja Laci.

Z velko držinov v seniški cerkvi

»Pa radiva mela,« dejajo vcuj še Eva.

»Tak kak si pravla, pa te potejm sem vsigdar poslušo, kak Evo mati spitava, sto je pa biu s teuv, gvüšno Grabin Laci. Drügoga seba ne moreš najdti?! Tau je tak bilau vsiškšo paut, gda sva se srečala. Dosta sodakov (graničarov) je bilau v vesi, steri bi go na-

ganjali, depa ona je vözdržala pri meni.«

- Laci, vam so stariške nej branili Evo?

»Mena so kaj tašoga nikanej prajli doma, depa zato v vesi sem čüu, zaka sem ranč njau vöodebro, vej pa sirauta je, nika nejma, ka va müva dva srmaka delala, pa tak nikan neva mogla vej pridti.«

- Pa ves proto taumi, ka je sirauta bila, nikanej mejla, ste vzeli Evo.

»Vzejo sem go 1970. leta 7. novembra. Gostüvanje je pri nas doma bilau, depa po cerkvi, da so nas gospaud Kühar vküpdali, smo najprvin k Cifri šli, tam smo se veselili pa pili do desete vöre pa samo potistim smo šli domau k nam. Doma je tó veselo bilau. Kovačin Tomi je igro pa Feri, dobro smo se meli, dobro smo geli pa pili.«

- Zaka ste se novembra ženili?

»Ne vej, zaka, depa poje se je tó tak ženo, vejn mi smo

za sodaka zvali za dvej leti pa pau. Dobro, ka sem tak paulak bila, kraj od mojoga dau-ma, vsakši mili den sem domau üšla. Drügo leto se je sin naraudo, te je še mauš emo edno leto nazaj, depa zato sem leko odla delat, zato ka moja tašča je dejte skrb mejla. Gda se je drügi naraudo, te sva že obadva doma bila.«

- Laci, kak dugo ste bili doma pri stariših?

»Do sedemdesetpetoga leta, zato ka te smo sé v Slovensko ves prišli v arando. Mauž je v ciglenci delo pa oni so meli rame, stere so vödavali, nam je pa te tau prav prišlo. Sledkar, da smo že malo penezemeli, te smo tau parcelo küpli, gde je zdaj ram.«

- Zaka nej na Gorenjom Seniki?

»Leko bi na Seniki tó, zato ka so stariške meli grünt, depa te so tak skrb meli grünt, ka baug vari, ka bi kaj dolaspadnilo pa menje kukrce bilau. Tü je pa bila prilika, ka smo leko küpli, cüggle sem fal daubo, pejsek, šaudar za šenki, tak ka v tašo formi smo naleki zidali pa dobro, ka smo tü zidali. Leta 1980 smo zgotavili pa smo sé v te ram prišli. Mava dva pojba, oniva sta pa obadva, gda sta se oženila, na Gorejnji Senik odišla nazaj, zdaj tam živeta z družinov.«

- Lani sta mela 50. obletnico (zlato poroko), ka sta se ženila. Če nazaj mislita, kakšni petdeset lejt je tau bilau?

»Hvala Baugi, v tej cejli petdeseti lejtaj smo nej meli vekše nevole, srečno smo prejkprenesli vse, kak mi tak mlajši. Leko bi bila tau pravo, ka smo, ka sva lopau, mirno pa veselo živela.«

- Eva, ka vi pravite?

»Velki srmak sem bila, depa dobroga moža sem dobila. On je sir pri meni stau, sir me je pomagao, tak ka samo dobro leko od njega povejm pa vejn ranč zavolo toga lejpo življenje mava.«

Karči Holec

PRIPOVEJSTI OD STARI SLAVOV

Nazadnje smo v našem pisanji zvedli, kak so naši stari na paulaj delali, kak je z djajo bilau pa ka vse za živine so meli. Zdaj je čas, ka iz toga se kaj sküja, se kakšno piti naredi. Stari Slavi so zato nej samo vodau pili.

Kvas, ol, vino, naure gobe

Pivo (sör) je trno stara pijača. Že nin 5000 lejt nazaj so ga v Mezopotamiji delali. Za njimi so najbole stari recepti za pivo ostanoli. Dosta, dosta lejt za njimi so naši stari Slavi tō pivo delali. Zaprav, dve vrsti pijače, ka njima bi se leko tak prajlo. Prva pijača se kvas ali kisijel zvala, drugi najbole poznani pa se ol pravi. Pijačo kvas je najmenje komplicejrano

Rdeča mušnica (Amanita muscaria) je eške kak naura goba poznana. Nisterni šamani jo eške gnesden gejo, ka ležej v drugi svejt odijdejo

naprajti, leko pa se komi tau delo malo gpauža. Zrno se je v lampaj z zobami zgrizlo pa v posaudu plünolo. Nej samo eno zrno, tau se je leko cejli den pomalek delalo, ka posauda do polonje puna bila, potejn so na njau vodau gorfvejali. Fermentejrati je začnilo, po domanje vreti. Gda se je tau zgotovilo, so vse vküper precejdili pa pili. Nekak bi se pito, zakoj so nej zrnje samo dojmleli. Bole žmetno bi zavrelo, če bi samo tak na-

prajli. Z zobami so grijzli zato, ka v človekovej slini geste encim amilaza, steri škrob v zrnji prejk v cukre predela. Vejmo, cuker mora biti, ka prejk fermentejrnja do alkohola pridemo. Tej pijači, prapivo se pravi. Z žvečenjom eške gnesden ga Indijanci v Merki delajo, čiča se zové.

Ol pa se je že skur kak pivo delalo. Stari Slavi so svoje pivo, ol, samo iz gečmena delali, kvas pa iz žita pa prosa tō. Kelko so te pijače alkohola mele, se ne vej. Je pa poznano, ka so tak v kvas kak v ol kcuj vejdlil med dejvati. Tak je več cukra v vsejn vküper bilau. Tak je bole vrelo, več je alkohola bilau. Té pijače so se vsikšiden pile, leko povejmo, ka

več toga, kak pa vode se je spilau. Zvün tej pijač iz zrnja so dosta sort vina poznali. Nej samo iz grauzdja, tō brezovo je dobro doj po guti teklo, pa vsefele druge pijače, napravljene iz sadov, ka so je v gauški nabejrati. Naši stari so radi dobro pa nej ranč malo pili. Za tau, ka je v glavej bole naaupek šlau, pa so naure gobe se najšle. Najbole popularna, če tak povejmo, je rdeča mušnica bila.

Té gobe so nej na velke geli.

Zaprav, küjali so jo v mlejki pa spili kakšen požirek ali dva. Malo za tejm se halucinacije začnejo, euforija pa nekše fejle delirij tō. Gnes se vej, ka tau dva čemera delata; muscimol pa iboten se zoveta. V Siberiji ena lüstva eške gnes tau v svoji folklori majo pa delajo. Depa samo piti človeka na nogaj ne drži, neka trdoga v lampe trbej djati, ka steri aumani nej bi grato.

Kaša, tau je gestvina naša

Kaša iz zrnja je pri stari Slavaj se najbole na gausti na stoli najšla. Največ so prose- no kašo delali, gečmenovo tō, depa nej tak na gausti kak proseno. Leko je samo v vodej küjana bila, takšo prausno so v najbole »lačni« dnevaj küjali, gda drugoga rejsan nej bilau. Zato, ka radi so k takšnoj kaši kcuj med djali, mlejko, segnjeno pa vrnjo mlejko, tō v kvasi küjana njim je šmejka. Krüj so zvekšoga iz žita omejsili, zaprav iz njegve mele so krüj pekli. Pšenica je na menu naši stari bole kesnej prišla. Mesau, ja, mesau je tō bilau. Depa domanje živali so mlejko davale, iz njega so skur vse takše delali, ka se gnes iz mlejka dela. Klalo se je moške kože pa ovce. Masau je z djaje na sto prišlo tō, zvekšoga se je za svetke meso gelo. Je pa istina, ka v tisti časaj svetkov dosta več bilau, kak ji gnes poznamo. Zaprav nji- vi svetki so se zvekšoga po sunci, po mejseci ravnali pa po tejm tō, gda je steri njivi baug svoj den emo. Na tisti den so njemi kakšo stvar bujli, sebi pa ranč tak so zabadali. Depa kaša je tista najbole prejnja bila.

Gvüšno, ka so poznali vse tau pa eške dosta več vsega, ka mi v lesej pa na travnikaj beremo. Gobe, divdje djagode, bezenovec, krplive, divdji česnek, kisile trave pa eške dosta vsega drugoga se je gelo. Mesau pa ribe so konzervejrati tak, kak eške gnes te procese poznamo. Zvekšoga so osoleno mesau v raur povejsili ali pa samo tak pod strejov gor povejsili, ka se je posišilo. V enom staron dokumenti leko najdemo, kak so slavski sodaki v bitje šli pa tau tō, ka so v turbaj iz teleče kauže s seuv za gesti meli. Prosau za

najprva od divdji včel mejd brali pa že iz tisti časov je pijača medica poznana.

V časaj stari Slavov je medica za pijačo bogauv valala. Pa je nej samo pijača bijla, tō kak (h)rano so jo meli. Neje samo zavole alkohola mejla, v sebi je nej malo kalorij nosila pa trno je vejdlil človeka segreti, gda je tau trbelo. Zato, ka indašnjoga recepta več ne poznamo, samo malo od toga, kak se dela, povejmo. Med se zmejša z vodau pa se sküja. Gda se razhladi, se v tau nut kvas - njega smo že spoznali - zmejša. Tau vreti začne,

Medica je skur že pozabljen bijla. Nin 40 lejt nazaj so jo znauva začali delati, depa nigdar nej tak »popularna« gratala, kak je pri naši prednikaj bijla. Resjan je tō, ka se za tisti stari recept več ne vej, se pa sprobava, kak aj bi bilau

kašo pa posušene ribe, stere so pomalek žvečili, kcuj pa v vodej küjano kašo geli. Ka so bole divdji bili, so eno staro slavsko pijačo pili, brezi stere pri nji tō nej šlau.

Mejd pa medica

Inda so sladko gesti zvekšoga iz mejda ali iz kašnoga trno sladkoga sada delali. Tej beli drauvni kristalov, ka je leko v bauti küpimo, so eške nej poznali. Slavi so

zmejs se pena doj gemle, gda zavre, pa se dojsede, se leko piti začne. Tisto indašnje medico je pomalek vino vöminilo. Interesantno pa je, ka pivo je ostanolo pa nika tak vö ne gleda, ka bi se na njega tapozabilo. Ovak pa, naši stari Slavi so skur vse tau na stoli meli, kak mi šagau mammo na njega djasti. Kak kaša, stera tō ne premine.

*Miki Roš
foto: wikipedija*

Gde eške žaba v žujci trepeče - 3.

DONK JE VODA GOSPODAR

Bila je nedela in s padašoma smo se odlučili, ka se z Miskolca odpelamo cejlak do slovaške grajnca. Po telefoni smo vöopitali, ali je kapniška djama (cseppköbarlang) v Aggteleki oprejeta, vej smo pa čüli, ka go je

Rudniško jezero pri Rudabányi je globko skoro 60 mejterov - pod türkiznov gladinov se skrivajo smrtonosni kamli

pred dvöma kednoma cejlak zalezau graubi dež. Padaški ženski glas na drugom konci linije nas je batrivo in mi smo seli v auto.

Prauti söveri pela boršodska paut »26«. Vozili smo se med ižami, štere so pomalek vrazmoletele, poštuje pa so to trnok lagve bile. Zmejs nam je na pamet prišlo, ka je nej daleč Rudabánya, gde so najšli pralidi (ösemberék). Zapistili smo glavno poštuje, za en malo pa je začno strašno titi dež. Zaman je padaš briso okno, mogli smo se trnok pomalek pelati. Na ednom parkplaci v Rudabányi smo se končno stavili, po dugi minutaj pa smo si pravli, ka raj donk ziškemo muzej.

Leta 1965 so v tom varaši - šteroga slavsko ime »ruda« vogrski »érc« znamenüje - eške na veuko železo vökopali, gda je glaven geolog Gábor Hernyák najšo edno indašnjo čonto. Po dve lejtaj so čednjaki gorprišli, ka nej samo, ka je od ednoga človečoga prednika, liki ka je tau edna nauva sorta. Do-

bila je ime »Rudapithecus hungaricus«, pračlovek pa je grato »Rudi«.

Za en malo so začnili arheologi flajсно iskati v krajini in najšli eške ednoga rudapithecusa: tau je bila ženska in je dobila ime »Gabi«. Bad-

va sta živela 8-12 miljaunov lejt pred nami in ništerni brodiyo, ka sta znala vözravnano ojtí kak gnešnji človek. Donk pa sta bila eške opici (majmok) in sta plezdili po vejkej z edne drejve na drugo. Pravijo, ka sta nej bila vekšiva kak eden malo vekši pes in sta zavolo toga dosta bole znala plezdiťi kak njija dalečnje žlate v Afriki.

Miskolc má 3 tramvajske štrejke - numerá 1 vozi od glavnoga panaufa (ozajek na kejpi) do Diósgyóra

Tačas, ka smo vse tau poslušali v kratkom filmu o Rudini pa Gabini, je dež to gorenjo. Po kulturi smo se odlučili, ka si malo nature to poglednemo, zatok smo se napautili k bližanjoma

rudniškoma jezeri (bányató). Kauli varaša Rudabánya so že v srednjom vöki vökopali srebro in kufer (baker), od 1880-i lejt pa so bole zavolo železa pod zemlaup vrtali. Rudniška jezera so gratala po leti 1986, gda so gorenjali z vökopanjom in so več nej vövkli vodau spod zemlé. Dež je napuno grabe in tak se je naraudilo najbolje globko jezero na Vogrskom, v šterom je trnok nevarno - in zatok sigurno dozapovödano - kaupanje. Kauli jezera s türkiznov gladinov pela učna paut, na šteroj leko spoznamo minerale v krajini.

Mi smo se pa odlučili, ka se indrik spistimo pod zemlaup. Navigacija nas je poslala po »kračišoj« pauti, zatok smo dugo blaudili med vesnicami in po serpentinaj v kmični gauščaj. Gda smo prišli v vesnico Ragály (»küga«), smo že brodili, ka dosta üše ne more priti. Donk se je krajina oprla in je sunce to malo vöpokukivalo, in za en malo se nam je poklonila tabla Aggtelek.

Vesnica je po cejlom svejti

poznana po svojoj kraškoj (karszti) djami, štera je duga kauli 25 kilomejterov in go vogrsko-slovaška grajnca na dvaje seče. Gda smo s padašoma taprišli, smo mogli malo počakati,

ka so ture nej bile vsikšo vöro. Končno smo nutstautpili prejk »dveri«, štere so

Vse kapnike pod zemlaup vesnice Aggtelek je napravila voda, štera kvapi - djama je prišla na lišto UNESCO-na leta 1995

tak davnik oprejte, ka so se venak že Rudina pa Gabina padaške tam skrivali.

Gnes nosi ta djama ime »Baradla« in se leko njeni najlepši tau pogledne v ednoj dobroj vöri. Leko vidimo »taščin gezik«, »miklauša«, »tigra« in »ftiča«, depa »predganco« in »minaret« ranč tak. Tau vse so kapniki (cseppkövek), štere je voda v več miljaun lejtaj napravila z vapna. Gda se pod zemlaup španceramo, se moremo toplo na sé djati, vej je pa temperatura vleti pa vzimi 10 stopinj.

Oprvim pridemo v sobe s črnim plafaunom, štere so svojo farbo dobile od svejč naši starcov. Gda dale stapamo na mokrom betoni, nas pričaka »dvorana gledal«, končno pa veuka »koncertna dvorana«. Takšo majo v slovenskoj Postojnskoj djami ranč tak, zavolo dobre akustike pa na bejdvej mejstaj koncerte držijo.

Naš vodič nam je tapravo, ka so mogli na konci juli-

uša zavolo grauboga deži dojpovödati vse programe, vej je pa voda cejlak zalezala djamo. Gda

so sodelavci narodnoga parka dojprišli, so najšli štirideset centimejterov kusto blato, stauce s koncertne dvorane pa je voda odnesla daleč v druge koté djame. Mi smo se pa donk leko čüdivali festivali posvejtov, med šterim smo eričnoga vogrskoga opernoga pesmara Józsefa Simándyna čüli spejvati o lübez-

ni do svoje domovine.

Sreča nas je pá vökraužila, venak je samo te nej dež üšo, gda smo se pod zemlaup šetali. Na pauti domau nas je večkrat pá dobila črčavka, pelali smo se z dvajsti kilomejterami na vöro. Gda smo se dojspakivali v penzioni, smo v ednoj trafiki küpili karte za tramvaj in se ž njim - samo zavolo pelanja - v dvajsti minutaj oddročkali do glavnoga panaufa. Poglednili smo si elegantno zidino v engliškom romantičnom štiluši, počakali mašin za nazaj in se pá podali v boršodsko nauč.

Smo že v svojoj liblenoj krčmej sejdli, gda je vihér zao do Miskolc. Lidgé so lejtali, depa stauci na terasaj to. Mi smo pa mérno, znautra pristoli koštavali svojo piti, vej smo pa v pravom cajti vidli, ka je nébo spodkar redeče - in je tau eške nikdar nika dobroga nej znamenüvalo ...

(se nadaljuje)

-dm-

PETEK, 17.12.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 10.50 Nova dvajseta, slovenska nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Dosje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Rusija iz zraka, Od Urala do severnega ledu: Sibirija, rusko-nemška dokumentarna serija, 14.45 Priluhnjimo tišini, Tudi to je slovenščina!, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.15 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Bilo je nekoč v Ameriki, ameriško-italijanski film, 2.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 3.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 4.20 Napovedujemo

PETEK, 17.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.05 Dobro jutro, 11.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal, superveleslalom (M), 13.10 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.35 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Biatlon - svetovni pokal, sprint (M), 15.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski skoki (Ž), 17.20 Rokomet (Ž) - svetovno prvenstvo, polfinale, 19.00 Plavanje - svetovno prvenstvo v kratkih bazenih, 20.20 Rokomet (Ž) - svetovno prvenstvo, polfinale, 22.00 Božično-novoletni koncert s Simfoniki RTV Slovenija, 23.55 V imenu napredka, francoski dokumentarni film, 2.45 Info kanal

SOBOTA, 18.12.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.50 Kapucar, belgijska mladinska nadaljevanka, 11.45 Bela krizantema, dokumentarni film, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Podjetno naprej, Lea Pisani, kultura oblačenja, 15.00 Rusija iz zraka Obale: od Belega morja do zaliva Zlati rog, rusko-nemška dokumentarna serija, 15.55 Sveta gora Fudži, kraj čaščenja in vir navdih, japonska dokumentarna oddaja, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.50 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Kuhar Štef, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.25 Snežni angeli, švedsko-danska nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 22.55 Sedmi pečat: Bolečina in slava, špansko-francoski film, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, 1.35 Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

SOBOTA, 18.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 7.30 Spomini, Andrej Rosina, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal, smuk (Ž), 11.35 Alpsko smučanje - svetovni pokal, smuk (M), 12.55 Biatlon - svetovni pokal, zasedovalna tekma (Ž), 13.40 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski tek, sprint, 14.55 Biatlon - svetovni pokal, zasedovalna tekma (M), 15.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski skoki (M), 17.50 Plavanje - svetovno prvenstvo v kratkih, bazenih, 18.50 Košarka - liga ABA, Cedevita Olimpija: Studentski centar, 20.55 Alice in župan, francosko-belgijski film, 22.45 Dan 202: Elevators in posebni gosti, 1.05 Info kanal

NEDELJA, 19.12.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.25 Špasi učitelj II., nizozemska otroška nanizanka, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Pripravimo Gospodu pot, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.40 Kuhinja naših non dediščina solin, Pridelava soli, kuhanje: ocvrte sardele, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 14.55 Na lepše, 15.40 Pozabljeni božič, norveški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.00 Družina Jazbecjak, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Vsa bitja, majhna in velika (I.), britanska nadaljevanka, 21.15 Inter-

vju, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Tri generacije: Marlenka, Marija Lucija in Hana Stupica, dokumentarni film, 23.20 Za lahko noč: Operne arije Baritonist Robert Vrčon (W. A. Mozart: Figarova svatba), 23.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.55 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 0.50 Napovedujemo

NEDELJA, 19.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.45 Duhovni utrip, 7.00 Koda, 7.30 Ugriznimo znanost, Biološka zdravila, oddaja o znanosti, 7.55 Glasbena matineja: Trio Evterpa (M.Lazar, C. Koechlin, A. Ghidoni, J. Brahms), 8.20 Odpotovanja, Madagaskar, potopis, 9.15 Ambienti, 9.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (M), 1. vožnja, 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal, superveleslalom (Ž), 11.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski tek, sprint dvojic, 12.55 Biatlon - svetovni pokal, skupinski start (Ž), 13.20 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (M), 2. vožnja, 14.40 Biatlon - svetovni pokal, skupinski start (M), 15.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal, smučarski skoki (M), 17.50 Rokomet (Ž) - svetovno prvenstvo, finale, 19.00 Plavanje - svetovno prvenstvo v kratkih bazenih, 20.30 Žrebanje Lota, 20.45 Spoznajmo pingvine, britanska dokumentarna oddaja, 21.45 Lonec z zlatniki - nekaj rund s Shanom Macgowanom, koprodukcijski dokumentarni film, 23.55 Vikend paket 1.20 Kaj dogaja? 2.55 Info kanal

PONEDELJEK, 20.12.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Obzorja duha, 11.00 Nova dvajseta, slovenska nadaljevanka, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Želite, milord? (I.), Za vse je kriva vojna, britanska humoristična nanizanka, 14.40 S-prehodi, Pravična trgovina, 15.30 Dober dan, Koroška, 16.00 Studio Kriškraš, Spoznaj Bena, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 16.20 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Kepice, risanka, 18.10 Pujsa Pepa, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Opus, 23.30 Glasbeni večer: Samospev v dialogu Bernarda Fink, Marcos Fink, Anthony Spiri (R. Schumann, H. Wolf, C. Guastavino), 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

PONEDELJEK, 20.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (M), 1. vožnja, 11.00 Dobro jutro, 12.20 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.20 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (M), 2. vožnja, 14.25 Na lepše, 15.00 Plavanje - svetovno prvenstvo v kratkih bazenih, 17.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (M), 18.40 Kuhinja naših non dediščina solin, Pridelava soli, kuhanje: ocvrte sardele, 20.00 Odpotovanja, Čile: gor in dol, potopis, 20.50 Dediščina Evrope: Mlada leta Astrid Lindgren, švedsko-danski film, 22.55 Podjetno naprej, 23.35 Dva ena, kratki igrani film, 1.10 Info kanal

TOREK, 21.12.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Opus, 10.50 Nova dvajseta, Poslovilna rolada, slovenska nadaljevanka, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Želite, milord? (I.), Skrivnostni pisec grafita, britanska humoristična nanizanka, 14.45 Duhovni utrip, 15.15 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 16.00 Špasi učitelj II., Plastika, nizozemska otroška nanizanka, 16.25 Fircologi, mozaična oddaja za otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Tib in Tamtam, Pusti! risanka, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Jezero, slovenska nadaljevanka, 20.50 Josip Jurčič, dokumentarni portret, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini, Alenka Šelih, roj. Rosina, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

TOREK, 21.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (Ž), 1. vožnja, 11.00 Dobro jutro, 12.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (Ž), 2. vožnja, 14.00 Joker, kviz, 15.00 Plavanje - svetovno prvenstvo v kratkih, bazenih, 17.15 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (Ž), 18.30 Kaj dogaja? 20.05 Hitra moda: resnična cena poceni mode, francoska dokumentarna oddaja, 21.05 Izmuzljiva resnica, brazilski film, 22.40 Španska božična glasba, 23.50 NaGlas! 0.15 Okusi Kube: Revolucija kuhinje, poljska dokumentarna oddaja, 2.10 Info kanal

SREDA, 22.12.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.50 Nova dvajseta, slovenska nadaljevanka, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Želite, milord? (I.), Darilna pogodba, britanska humoristična nanizanka, 14.45 Osmi dan, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.05 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Mestne promenade, Kostanjevica na Krki, dokumentarna serija, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Anton Tomaž Linhart: Ta veseli dan ali Matiček se ženi, 18.00 Bela in Sebastijan, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Odslej sta mož in žena, nemško-francoski film, 22.05 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.00 Profil, 23.45 Mestne promenade, Kostanjevica na Krki, dokumentarna serija, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SREDA, 22.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.15 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (Ž), 1. vožnja, 11.00 Dobro jutro, 12.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal, veleslalom (Ž), 2. vožnja, 14.20 Ambienti, 15.05 Vikend paket, 16.35 Zbujeni v sanje, igrano-dokumentarni film, 17.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (M), 1. vožnja, 19.50 Žrebanje Lota, 20.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal, slalom (M), 2. vožnja, 21.50 Moje mnenje, 22.50 Koristolovec, britanska nadaljevanka, 23.45 Otoki svetlobe, dokumentarni film, 1.55 Info kanal

ČETRTEK, 23.12.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Mestne promenade, dokumentarna serija, 10.55 Nova dvajseta, slovenska nadaljevanka, 11.55 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Želite, milord? (I.), Ljubezen je denar, britanska humoristična nanizanka, 14.45 Slovenci v Italiji, 15.20 Brez meja - Határtalan, 16.05 Krompir, razvedrilna oddaja za mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, Medkulturni mediator, 18.05 Reaktivčki, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Državna proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti, 21.00 30 vrhov za 30 let samostojne Slovenije, 21.30 Bela, modra, rdeča, dokumentarni feljton, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Napoleon usoda in smrt, francoska dokumentarna oddaja, 0.40 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

ČETRTEK, 23.12.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.00 Dobro jutro, 13.40 Profil, 14.20 Pozabljeni Slovenci, Albin Belar, 15.00 V petek zvečer, 16.45 Hrepeneje naroda, igrano-dokumentarni film, 17.45 Povodni mož, svečanost ob začetku predsedovanja Republike Slovenije Svetu EU, 18.55 Bravo orkester! Klasične uspešnice s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, 20.00 Tutankamon: življenje, smrt in zapuščina, britanska dokumentarna serija, 20.55 Umori na podeželju (XXII.), Pripravi se na smrt, britanska nadaljevanka, 22.35 Ambienti, 23.10 Slovenska jazz scena: Kristijan Krajncan contemporary jazz ensemble, 0.45 Info kanal

Vesel, prijazen in čaroben december našim otrokom!

Pred nami je prečudovit in prazničen decembrski čas. V vrtcu se nanj pripravljamo z likovnim ustvarjanjem, krašenjem igralnice, plesom, risanjem risbic in pripovedovanjem božičnih zgodbic. Pred kratkim nas je že obiskal prvi dobri mož sveti Miklavž in naše otroke razveselil z darili, vendar nas čakajo še priprave na praznovanje božiča v vrtcu. Da bi se na božične praznike v našem vrtcu čim bolj pripravili, vsak dan z otroki označimo in preberemo nalogo, ki jo imamo zapisano na posebnem kalendarju »Prijazni december«, ter ob tem veseli prepevamo božične pesmice.

Zapisała: Andreja Serdt Maučec

Igramo se družabno igro Miklavževa vreča. Vrtec Števanovci

Risbice, ki so namenjene Miklavžu. Vrtec Gornji Senik

Obiskal nas je sveti Miklavž iz Slovenije. Vrtec Gornji Senik

Miklavž in parkelj. Narisala Lilla Bajzek, 5 let. Vrtec Gornji Senik

Izdelali smo jelenčke Rudolfe. Vrtec Gornji Senik

Adventno romanje mladih iz Prekmurja

Na povabilo slovenske zagovornice v Parlamentu Erike Köleš Kiss in v organizaciji kabineta zagovornice je 4. decembra 44 mladih iz Prekmurja prispelo v Budimpešto. Vodil jih je murskosoboški

kaplan Aljaž Baša, odgovoren za mladino pri soboški škofiji. Mladi so se udeležili adventnega mladinskega romanja, v madžarskem glavnem mestu so si ogledali Matjaževo cerkev, grajsko četrt v Budimu

in tudi stavbo madžarskega Parlamenta. Po kosilu so se udeležili svete maše v kapeli B.D.Marije v baziliki sv. Štefana. Po sveti maši so obiskali tudi adventni sejem.

FS

Sodelovanje na področju zaščite in reševanja

Generalni direktor Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Darko But in vodja murskosoboške izpostave Martin Smodiš sta se na slovenskem generalnem konzulatu sestala z direktorjem Direktorata za zaščito in reševanje Železne županije Balázsem Bognárjem. Sogovorniki so izmenjali izkušnje in dobre prakse na področju obvladovanja nesreč in zagotavljanja pomoči prebivalstvu. Nesreče ne poznajo meja, zato je v skupnem interesu nadaljnje poglobljanje čezmejnega sodelovanja na področju zaščite in reševanja.

Vir: Generalni konzulat RS

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

www.porabje.hu